

European Securities and
Markets Authority

Suunised

**euromundide ja alternatiivsete investeerimisfundide likviidsuse
stressitestimise kohta**

1 Sisukord

I. Reguleerimisala	2
II. Viited õigusaktidele, lühendid ja mõisted.....	4
III. Eesmärk	7
IV. Järgimis- ja aruandluskohustused.....	7
V. Eurofondide ja AIFide likviidsuse stressitestimise suunised	9

I. Reguleerimisala

Kellele?

1. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse valitsejatele, deponitoriumidele ja riiklikele pädevatele asutustele.

Mida?

2. Suunised käsitlevad eurofondide ja alternatiivsete investeerimisfondide (edaspidi „AIF“) likviidsuse stressitestimist.
3. Valitsejatele kehtivad need suunised eelkõige seoses alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiivi (AIFMD) artikli 16 lõikega 1, AIFMD 2. taseme määruse artiklitega 47 ja 48, eurofondide direktiivi artikliga 51, eurofondide 2. taseme direktiivi artikli 40 lõikega 3 ja rahaturufondide määruse artikliga 28.
4. Deponitoriumidele kehtivad need suunised eelkõige seoses AIFMD artikliga 21, AIFMD 2. taseme määruse artikliga 92, eurofondide direktiivi artikli 22 lõikega 3 ja eurofondide 2. taseme määruse artikliga 3.
5. Need suunised kehtivad eurofondidele ja AIFidele, sealhulgas
 - a) börsil kaubeldavatele fondidele, sõltumata sellest, kas nad tegutsevad eurofondi või AIFina¹;
 - b) finantsvõimendusega kinnistele AIFidele.
6. Jaotistes V.1.1 (likviidsuse stressitestimise mudelite kavandamine), V.1.2. (likviidsusriskide mõistmine), V.1.3 (likviidsuse stressitestimise juhtimise põhimõtted), V.1.4 (likviidsuse stressitestimise põhimõtted), V.2 (deponitoriumidele kohaldatavad suunised) ja jaotise V.3 (koostöö riiklike pädevate asutustega) punktides 79 ja 81 esitatud suunised kehtivad rahaturufondidele, ilma et see piiraks rahaturufondide määruse ja ainult rahaturufondidele kehtivate ESMA suuniste² kohaldamist, mis on vastuolu korral ülimuslikud.
7. Käesolevaid suuniseid tuleks kohandada fondi laadile, ulatusele ja keerukusele. Likviidsuse stressitestimine kattub lisaks ka fondide likviidsusjuhtimise muude aspektidega, nt likviidsete ja vähemlikviidsete varade juhtimine, hajutamine ja rakendusmeetmed, nagu ex post a-LMT (täiendav likviidsuse juhtimise vahend).

¹ Märkus: „ESMA börsil kaubeldavate fondide ja muude eurofondide emissioone käsitlevad suunised“ (ESMA 2014/937) alusel tagatise saavatele eurofondidele kehtivad juba olemasolevad suunised. ESMA börsil kaubeldavate fondide ja muude eurofondide emissioone käsitlevate suuniste punktis 45 on märgitud: „Eurofondil, mis saab tagatise vähemalt 30%-le oma varast, peab olema kehtestatud asjakohane stressitestipoliitika, et tagada tagatisega seotud likviidsusriski hindamiseks korrapäraste stressitestide tegemine tavalistes ja erandlikes likviidsustingimustes“. See meede käsitleb selliste eurofondide spetsiifilist olukorda, samas kui likviidsuse stressitestide suuniste eesmärk on anda investeerimisfondidele üldiselt juhiseid likviidsuse stressitestimiseks ja neid peaksid arvesse võtma kõik eurofondid.

² Näiteks ESMA suunised, millega kehtestatakse rahaturufondide valitsejate stressitestides kasutatavate stsenaariumide ühised võrdlusnäitajad (viide „ESMA34-49-115“).

Suuniste eesmärk ei ole anda kõikehõlmavaid juhiseid likviidsuse juhtimise kohta väljaspool likviidsuse stressiteste.

Millal?

8. Suuniseid kohaldatakse alates 30. septembrist 2020.

II. Viited õigusaktidele, lühendid ja mõisted

Viited õigusaktidele

<i>Eurofondide direktiiv</i>	Direktiiv 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta ³
<i>Eurofondide 2. taseme direktiiv</i>	Komisjoni direktiiv 2010/43/EL, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/65/EÜ seoses organisatsiooniliste nõuete, huvide konfliktide, äritegevuse, riskijuhtimise ning deponitoriumi ja fondivalitseja vahelise lepingu sisuga ⁴
<i>AIFMD</i>	Direktiiv 2011/61/EL alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010 ⁵
<i>AIFMD 2. taseme määrus</i>	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 231/2013, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/61/EL seoses erandite, üldiste tegutsemistingimuste, deponitoriumide, finantsvõimenduse, läbipaistvuse ja järelevalvega
<i>Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2016/438</i>	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2016/438, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/65/EÜ seoses deponitoriumide kohustustega ⁶
<i>Rahaturufondide määrus</i>	Määrus (EL) 2017/1131 rahaturufondide kohta ⁷
<i>ESMA määrus</i>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1095/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ ⁸

³ ELT L 302, 17.11.2009, lk 32–96

⁴ ELT L 176, 10.7.2010, lk 42–61

⁵ ELT L 174, 1.7.2011, lk 1

⁶ ELT L 78, 24.3.2016, lk 11–30

⁷ ELT L 169, 30.6.2017, lk 46–127

⁸ ELT L 331, 15.12.2010, lk 84

Lühendid

<i>AIF</i>	Alternatiivne investeerimisfond
<i>AIF RMP</i>	AIFi valitseja riskijuhtimise põhimõtted
<i>AIFM</i>	Alternatiivse investeerimisfondi valitseja
<i>a-LMT</i>	Täiendav likviidsuse juhtimise vahend
<i>EL</i>	Euroopa Liit
<i>ESMA</i>	Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve
<i>ESRB</i>	Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu
<i>ETF</i>	Börsil kaubeldav fond
<i>Eurofond</i>	Vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtja
<i>Eurofondi RMP</i>	Eurofondi riskijuhtimise põhimõtted
<i>FoF</i>	Fondifond
<i>FSB</i>	Finantsstabiilsuse nõukogu
<i>FX</i>	Valuuta
<i>LST</i>	Likviidsuse stressitestimine
<i>MMF</i>	Rahaturufond
<i>NCA</i>	Riiklik pädev asutus
<i>RCR</i>	Tagasivõtmise kattekordaja
<i>RST</i>	Vastupidine stressitestimine

Mõisted

<i>kinnine AIF</i>	AIF, mis ei ole avatud AIF vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 694/2014 artikli 1 lõike 2 kriteeriumidele ⁹
<i>depositoorium</i>	eurofondi või AIFi depositoorium
<i>ex post a-LMT</i>	vahendid/meetmed, mida valitsejad erakorralistel asjaoludel kasutavad investorite huvides fondiosakute/aktsiatega kauplemise kontrollimiseks või piiramiseks, sh kauplemise peatamine, edasilükkamine ja kõrvalkontode kasutamine
<i>kiirmüügihind</i>	vara realiseerimine olulise allahindlusega selle õiglasest väärtusest
<i>fond</i>	eurofond või AIF
<i>likvideerimiskulud</i>	vara müüja kantud kulud seoses likviidsuse tagamiseks õigeaegselt tehtud tehinguga
<i>likviidsusrisk</i>	risk, et fondis olevat positsiooni ei ole osakute/aktsiate tagasivõtmise kohustuse täitmiseks võimalik igal ajal piiratud kuludega müüa, realiseerida või sulgeda
<i>likviidsuse stressitestimine</i>	riskijuhtimisvahend valitseja likviidsusriski juhtimise üldises raamistikus, millega simuleeritakse mitmesuguseid tingimusi, sh realistlikud tavapärased ja stressitingimused (st äärmuslikud, ebatõenäolised või ebasoodsad tingimused), et hinnata nende võimalikku mõju fondi rahastamisele (passiva), varale, üldisele likviidsusele ning määrata vajalikud järelmeetmed
<i>valitseja</i>	a) eurofondi puhul eurofondi valitseja või end ise valitseva eurofondi puhul eurofondi investeerimisettevõtja; b) AIFi puhul alternatiivse investeerimisfondi valitseja või alternatiivne investeerimisfond, mis valitseb end ise; c) rahaturufondi puhul rahaturufondi valitseja
<i>tagasivõtmise kattekordaja</i>	möödab fondi vara võimet täita bilansi passivast tulenevaid rahastamiskohustusi, nt tagasivõtmise šokki

⁹ ELT L 183, 24.6.2014, lk 18.

<i>vastupidine stressitestimine</i>	fondi tasandi stressitest, milles kõigepealt selgitatakse välja fondi likviidsusega seotud eelmääratletud väljund (nt hetk, kui fond ei ole enam piisavalt likviidne osakute tagasivõtmistaotluste täitmiseks) ja seejärel uuritakse stsenaariume ja asjaolusid, mis võiksid põhjustada sellist olukorda
<i>erikord</i>	teatud AIFidele kättesaadavad investorite tagasivõtmise õigusi mõjutavad ex post a-LMT meetmete eriliigid, nagu kõrvalkontod või väljumispiirangud
<i>realiseerimiseks kuluv aeg</i>	meetod, mille abil valitseja prognoosib varade hulka, mida on võimalik vastuvõetavate kuludega määratud ajavahemiku jooksul realiseerida

III. Eesmärk

9. Käesolevad suunised põhinevad ESMA määruse artikli 16 lõikel 1. Suuniste eesmärk on kehtestada Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis ühtne, tõhus ja toimiv järelevalvetava ning tagada liidu õiguse ühtne, ühetaoline ja järjepidev kohaldamine. Täpsemalt on nende eesmärk suurendada juba läbiviidud likviidsuse stressitestimise standardit, järjepidevust ja mõnel juhul ka sagedust ning edendada riiklike pädevate asutuste ühtset järelevalvet likviidsuse stressitestimise üle.

IV. Järgimis- ja aruandluskohustused

Suuniste staatus

10. Kooskõlas ESMA määruse artikli 16 lõikega 3 peavad pädevad asutused ja finantsturu osalised võtma kõik suuniste järgimiseks vajalikud meetmed.
11. Pädevad asutused, kellele käesolevaid suuniseid kohaldatakse, peaksid suuniseid järgima, kasutades neid asjakohaselt oma riiklikes õigus- ja/või järelevalveraamistikes, sh juhul, kui teatud suunised on suunatud peamiselt finantsturu osalistele. Sel juhul peaksid pädevad asutused järelevalve kaudu tagama, et finantsturu osalised järgivad suuniseid.

Aruandlusnõuded

12. Pädevad asutused, kellele neid suuniseid kohaldatakse, peavad kahe kuu jooksul alates suuniste avaldamisest ESMA veebilehel kõigis ELi ametlikes keeltes ESMA-le teatama, kas nad i) järgivad suuniseid, ii) ei järgi suuniseid, kuid kavatsevad järgima hakata, või iii) ei järgi suuniseid ega kavatse neid järgima hakata.
13. Mittejärgimise korral peavad pädevad asutused samuti kahe kuu jooksul alates suuniste avaldamisest ESMA veebilehel kõigis ELi ametlikes keeltes ESMA-le teatama suuniste mittejärgimise põhjused.

14. Teatise vorm on avaldatud ESMA veebilehel. Kui vorm on täidetud, tuleb see edastada ESMA-le.

15. Finantsturu osalised ei pea teatama, kas nad järgivad käesolevaid suuniseid või mitte.

V. Eurofondide ja AIFide likviidsuse stressitestimise suunised

V.1 Valitsejatele kohaldatavad suunised

V.1.1 Likviidsuse stressitestimise mudelite kavandamine

16. Likviidsuse stressitestimise mudelite koostamisel peaksid valitsejad määrama kindlaks:

- a) riskitegurid, mis võivad mõjutada fondi likviidsust;
- b) kasutatavate stsenaariumide liigid ja raskusaste;
- c) erinevad väljundid ja näitajad, mida jälgida likviidsuse stressitestimise tulemuste põhjal;
- d) likviidsuse stressitestimise tulemuste, väljundite ja näitajate aruandlus juhtkonnale ja
- e) kuidas riskijuhtimine, portfellihooldus ja kõrgem juhtkond likviidsuse stressitestimise tulemusi kasutab.

17. Valitseja peaks tagama, et likviidsuse stressitestid annavad teavet, mis võimaldab võtta järelmeetmeid.

V.1.2 Likviidsusriskide mõistmine

18. Oma fondile sobiva likviidsuse stressitestimise valimiseks peaks valitsejal olema selge arusaam fondi bilansi varadest ja kohustistest tulenevatest likviidsusriskidest ning fondi üldisest likviidsusprofiilist.

19. Valitseja peaks leidma tasakaalu, kasutades likviidsuse stressitestimist, mis:

- a) on sobivalt suunatud, fondispetsiifiline ja toob välja peamised likviidsusriski tegurid, ja
- b) kasutab fondi riskide mitmekesisuse adekvaatseks kujutamiseks piisavalt laias valikus stsenaariume.

V.1.3 Likviidsuse stressitestimise juhtimise põhimõtted

20. Likviidsuse stressitestimine tuleks nõuetekohaselt ühendada ja siduda fondi likviidsusjuhtimist toetava riskijuhtimisraamistikuga. Seda tuleks sobivalt juhtida ja jälgida, sh koostades asjakohase aruandlus- ja eskalatsioonikorra.

21. Likviidsuse stressitestimine tuleks läbi viia sarnastel tingimustel nagu muud riskijuhtimistegevused, millele kehtivad sõltumatu reguleerimisnormid, sh nõue, et riskijuhtimise osakonna töötajad peavad tegutsema sõltumatult muudest funktsioonidest, nt portfellihooldusest. Siiski peaks juhtimisstruktuur arvestama seda, kuidas portfellihoolduse funktsioon võtab fondi juhtimisel arvesse likviidsuse stressitestimise tulemusi.
22. Kui valitseja delegeerib portfellihoolduse ülesanded kolmandale poolele, tuleks pöörata erilist tähelepanu sõltumatu nõudele, et vältida sõltuvust kolmanda poole enda likviidsuse stressitestimisest või selle mõju.
23. Organisatsioonilised nõuded hõlmavad nõuet hallata tõhusalt likviidsuse stressitestimise rakendamise tulenevaid huvide konflikte. Selliste huvide konfliktide hulka kuulub:
 - a) võimaldamine teistel pooltel, nt portfellihoolduse töötajatel (sh eraldiseisvate juriidiliste isikute portfellihoolduritel) lubamatult mõjutada likviidsuse stressitestimise läbiviimist, sh tugineda vara likviidsuse hinnangutele, ja
 - b) stressitestide tulemuste teabe haldamine: teabe jagamisel kliendiga tuleks tagada, et see ei oleks vastuolus valitseja kohustusega kohelda fondi kohta teabe avaldamisel õiglaselt kõiki investoreid.

V.1.4 Likviidsuse stressitestimise põhimõtted

24. Likviidsuse stressitestimine tuleks dokumenteerida eurofondi ja AIFI riskijuhtimise põhimõtete osaks olevates likviidsuse stressitestimise põhimõtetes, mis peaksid sisaldama nõuet, et valitseja peab likviidsuse stressitestimise põhimõtteid regulaarselt üle vaatama ja vajadusel kohandama. Likviidsuse stressitestimise põhimõtted peaksid hõlmama vähemalt järgmist:
 - a) kõrgema juhtkonna, sh juhtorgani (nt juhatus või usaldusisikute nõukogu) selgelt määratletud roll protsessis;
 - b) likviidsuse stressitestimisega seotud ettevõttesisene vastutus ja mis juhtimisfunktsioon(id) selle läbiviimise eest vastutavad;
 - c) seos muude likviidsusriski juhtimise menetlustega, sh valitseja hädaolukorra lahendamise kavade ja portfellihoolduse funktsiooniga;
 - d) likviidsuse stressitestimise tulemuste regulaarse sisearuandluse nõue, milles täpsustatakse aruande sagedus ja saajad;
 - e) regulaarne ülevaatus, tulemuste dokumenteerimine ja põhimõtete muutmise kord, kui see on ülevaatus tulemusel vajalik;
 - f) eskalatsiooni aluseks olevad asjaolud, sh millal rikutakse likviidsuspiiranguid/künniseid;
 - g) fondid, millele likviidsuse stressiteste rakendatakse;

- h) likviidsuse stressitestimise mudelite ja nende aluseelduste esialgne valideerimine, mida tuleks teha portfelli haldamisest sõltumatult, aga mitte tingimata valitsejavälise üksuse/isiku poolt;
- i) stressitesti stsenaariumide liigid ja raskusaste ning nende stsenaariumide valimise põhjused;
- j) stsenaariumides kasutatavate andmete kättesaadavusega seotud eeldused, nende põhjendus ja kui tihti neid üle vaadatakse;
- k) likviidsuse stressitestimise läbiviimise sagedus ja sellise sageduse valimise põhjused, ja
- l) vara realiseerimise meetodid, sh kasutatavad piirangud ja eeldused.

V.1.5 Likviidsuse stressitestimise sagedus

25. Likviidsuse stressitestimine tuleks läbi viia vähemalt kord aastas ja vajaduse korral fondi elutsükli kõigis etappides. Stressitesti on soovitatav teha kord kvartalis või sagedamini. Suurema või väiksema sageduse määramine peaks põhinema fondi omadustel ja sageduse määramise põhjused tuleks dokumenteerida likviidsuse stressitestimise põhimõtetes. Sõltuvalt fondi laadist, ulatusest ja keerukusest ning likviidsusprofiilist on selles küsimuses lubatud paindlikkus.

26. Sobiva sageduse valimisel peaksid valitsejad võtma arvesse järgmist:

- a) valitseja määratud fondi likviidsus ja mis tahes muutus varade likviidsuses;
- b) sagedus tuleks kohandada fondiga, mitte kasutada kõikide valitseja hallatavates fondides ühtainsat kõigile sobivat lähenemisviisi, ja
- c) likviidsuse stressitestimise sobiva sageduse kindlaksmääramiseks võib võtta arvesse lisategureid, nagu fondi laad (avatud või kinnine), tagasivõtmise põhimõtted ja likviidsuse juhtimise vahendid, nt kõrvalkontod või väljumispiirangud.

27. Sobiva likviidsuse stressitestimise sageduse määramisel peaksid valitsejad võtma arvesse allpool tabelis kirjeldatud tegureid.

Likviidsuse stressitestimise soovituslik sagedus	<ul style="list-style-type: none"> Kord kvartalis, v.a kui suurem või väiksem sagedus on põhjendatud fondi omadustega. Põhjendus tuleks dokumenteerida likviidsuse stressitestimise põhimõtetes.
Tegurid, mis võivad suurendada korrapärase likviidsuse stressitestimise sagedust	<ul style="list-style-type: none"> Suurem osakutega kauplemise sagedus. Kohustistest lähtuvad suurenenud riskid, nagu investoribaasi kontsentratsioon. Keerukas investeerimisstrateegia (nt tuletisinstrumentide ulatuslik kasutamine). Vähem likviidne varabaas.

	<ul style="list-style-type: none"> Eelseisev sündmus, mis võib negatiivselt mõjutada fondi likviidsust.
Tegurid, mis võivad vähendada korrapärase likviidsuse stressitestimise sagedust	<ul style="list-style-type: none"> Väga likviidne varabaas. Väiksem fondi osakutega kauplemise sagedus.
Soovituslik erakorralise likviidsuse stressitestimise rakendamine	<ul style="list-style-type: none"> Erakorraline likviidsuse stressitestimine tuleks läbi viia niipea kui võimalik, kui valitseja tuvastab fondi likviidsust mõjutava olulise riski, mida tuleb õigeaegselt käsitleda.

V.1.6 Likviidsuse stressitestimise tulemuste kasutamine

28. Likviidsuse stressitestimise tulemused peaksid:

- aitama tagada fondi piisava likviidsuse kooskõlas kehtivate reeglite ja fondi dokumentides sätestatud tagasivõtmise tingimustega;
- arendama valitseja võimet juhtida fondi likviidsust investorite parimates huvides, sh suurema likviidsusriskiga perioodideks valmistumisel;
- aitama välja selgitada investeerimisstrateegiast tulenevad võimalikud likviidsusega seotud nõrkused ja abistama investeerimisotsuste tegemisel, ja
- aitama riskijuhtimise jälgimisel ja otsuste tegemisel, sh kui valitseja seab täiendava riskijuhtimisvahendina fondi likviidsusele asjakohased sisepiirangud; need peaksid võimaldama mõõta likviidsuse stressitestide tulemusi võrreldava moodsiku, nt peamise riskiindikaatori abil.

29. Likviidsuse stressitestimine peaks aitama valitsejal valmistada fondi ette kriisiks ja laiemalt hädaolukorra lahendamise kavandamisel. Hädaolukorra lahendamise kavandamine võib hõlmata valitseja ex-post a-LMT rakendamise plaane.

V.1.7 Likviidsuse stressitestimise kohandamine fondiga

30. Likviidsuse stressitestimist tuleks iga fondiga kohandada, sh tuleks kohandada järgmist:

- likviidsuse stressitestimise sagedus;

- b) stressitingimuste loomiseks kasutatavate stsenaariumide liigid ja raskusaste; need peaksid olema piisavalt rasked, kuid realistlikud, ning peaksid põhinema fondi bilansi varadest ja kohustistest tulenevatel likviidsusriskidel ning fondi üldisel likviidsusprofiilil;
- c) investorite käitumise (bruto ja neto tagasivõtmised) ja vara realiseerimisega seotud eeldused;
- d) likviidsuse stressitestimise mudeli keerukus, mis peaks võtma arvesse fondi investeerimisstrateegia keerukust, portfelli koostist, likviidsuse juhtimise vahendeid ja tõhusate portfellihaldustehnikate kasutamist, ja
- e) börsil kaubeldavate fondide puhul selliste fondide eripära, nt võtta arvesse volitatud osalejate rolli, tagasivõtmise ja jäljendamise mudeleid.

V.1.8 Likviidsuse stressitestimise stsenaariumid

31. Likviidsuse stressitestimises tuleks rakendada hüpoteetilisi ja ajaloolisi stsenaariume ja vajaduse korral vastupidist stressitestimist. Likviidsuse stressitestimine ei tohiks üleliia tugineda ajaloolistele andmetele, eriti kui tuleviku stressid võivad varasematest erineda.
32. Likviidsuse stressitestimise ajaloolised stsenaariumid võiksid hõlmata perioodi 2008–2010 üleilmset finantskriisi või 2010.–2012. aasta Euroopa võlakriisi. Hüpoteetilised stsenaariumid võiksid hõlmata intressimäärade tõusu, krediidimarginaali suurenemist või poliitilisi sündmusi.
33. Vastupidist stressitestimist kasutavad valitsejad peaksid simuleerima varade realiseerimist viisil, mis kajastaks seda, kuidas valitseja realiseeriks vara erandliku turustressi ajal. Vastupidises stressitestimises tuleks arvesse võtta nii osakud alles jätvate kui ka neid tagasi võtvate osakuomanike kohtlemist, samuti tehingukulude rolli ja kiirmüügihindade aktsepteerimist.
34. Fondid, kus kasutatakse investeerimisstrateegiaid, mis avavad nad väikse tõenäosuse ja suure võimaliku mõjuga riskidele, peaksid kasutama vastupidist stressitestimist eelkõige selleks, et hinnata äärmusliku turusündmuse tagajärgi oma likviidsusprofiilile.
35. Vastupidise stressitestimisega saab välja selgitada, kas fondi piisava likviidsuse tagamiseks tuleks võtta meetmeid või kas selline sündmus oleks piisavalt erandlik, et kooskõlas kehtivate reeglitega saaks rakendada peatamist. Eurofondides loetakse erandjuhtumiteks juhtumid eurofondide direktiivi artikli 84 lõike 2, kohaldatavate riiklike eeskirjade ja fondi prospekti või fonditingimuste tähenduses.
36. AIF võib samuti kasutada vastupidist stressitestimist, et simuleerida varataset, mille võib realiseerida enne fondi tagasivõtmise põhimõtete ja riiklike eeskirjadega lubatud erikorra rakendamist.¹⁰

¹⁰ AIFMD 2. taseme määruse (EL) nr 231/2013 põhjendus 59.

V.1.9 Andmete kättesaadavus

37. Likviidsuse stressitestimine peaks näitama, et valitseja on võimeline ületama andmete kättesaadavusega seotud piirangud, sh:

- a) vältima optimistlikke eeldusi;**
- b) põhjendama kolmandate poolte likviidsuse stressitestimise mudelitele tuginemist, sh kui mudeli on välja töötanud kolmanda poole portfelli haldur, ja**
- c) rakendama kvalitatiivset eksperdihinnangut.**

38. Valitsejad peaksid kohandama oma lähenemisviisi eelkõige siis, kui andmed on piiratud, samuti tuleks kõik kasutatud eeldused adekvaatselt üle vaadata.

39. Vara likviidsuse langusi tuleks simuleerida nii turu tavapärastes kui ka stressitingimustes, eriti kui ajalooliste andmete põhjal ei ole piisavalt raskete stressitingimuste näiteid. Ei tohiks eeldada, et portfelli on võimalik realiseerida vara kogu keskmise päevase kauplemismahu alusel, v.a kui sellist eeldust saab empiiriliste tõenditega põhjendada.

V.1.10 Tootarendus

40. Riiklikult pädevalt asutuselt tegevusluba taotleva fondi valitseja peaks tootearenduse ajal:

- a) suutma pädevale asutusele tõendada, et fondi põhielemendid, sh selle strateegia ja kauplemissagedus, võimaldavad fondil jääda piisavalt likviidseks nii tavapärases kui ka stressiolukorras, ja**
- b) vajadusel läbi viima likviidsuse stressitestimise nii varade (kasutades mudelportfelli) kui ka kohustiste poolel, kasutades eeldatavat investoriprofiili nii fondi eksisteerimise varastest kui ka hilistest etappidest.**

41. Likviidsuse stressitestimist võib kasutada ka fondi loomisel, et välja selgitada fondi tulevaseks riskijuhtimiseks olulisi tegureid. Näiteks fondi likviidsusriski tundlikkuse kvantifitseerimine, likviidsusriski mõjutavate tegurite kindlaksmääramine, tulevase likviidsusriski jälgimise mõõdikute/põhiriskinäitajate kindlaksmääramine, riskijuhtimise sagedus ning prospekti või fonditingimustesse lisatava võimaliku ex post a-LMT või erikorra hindamine.

V.1.11 Fondi varade stressitestimine, et teha kindlaks mõju fondi likviidsusele

42. Likviidsuse stressitestimine peaks võimaldama valitsejal hinnata mitte ainult portfelli vara realiseerimise aega ja/või kulu, vaid ka seda, kas selline tegevus oleks lubatav, arvestades järgmist:

- a) fondi eesmärgid ja investeerimispõhimõtted;**
- b) kohustus juhtida fondi investorite huvides;**
- c) mis tahes kehtiv kohustus realiseerida vara piiratud kuludega ja**
- d) kohustus säilitada fondi riskiprofiil pärast selle vara osalist realiseerimist.**

43. Likvideerimiskulud ja realiseerimiseks kuluv aeg on kaks peamist meetodit, mida valitsejad tavaliselt kasutavad vara likviidsuse simuleerimiseks tavapärastes ja stressitingimustes. Valitsejad peaksid iga fondi puhul kasutama sellele sobivat meetodit. Võib kasutada ka muid meetodeid.

44. Likvideerimiskulud sõltuvad vara liigist, likviidsusperioodist ja tehingu/orderi suurusest. Valitsejad peaksid vara likvideerimiskulude hindamisel tavapärastes ja stressitingimustes neid kolme tegurit arvesse võtma.

45. Valitsejad peaksid likvideerimiskulude ja realiseerimiseks kuluva aja prognoosimisel stressitingimustes, mida tavaliselt iseloomustavad suurem volatiilsus, väiksem likviidsus (st suurem ostu-müügi noteeringute hinnavahe) ja pikem realiseerimiseks kuluv aeg (sõltub varaklassist), arvestama mitmesuguseid erinevaid turustresse. Selles kontekstis ei tohiks valitsejad viidata ainult ajaloolistele turustressidele.

46. Valitseja peaks likviidsuse stressitestimises vara realiseerimise meetodi valikul võtma arvesse fondi vara ja kohustisi ning tagasivõtmise tingimusi. Valitseja peaks olema teadlik ka meetodi piirangutest ja tegema nende maandamiseks konservatiivseid kohandusi oma laiemas likviidsusriski juhtimises.

47. Likviidsuse stressitestimise vara realiseerimise meetod peaks

- a) kajastama seda, kuidas valitseja realiseeriks vara tavapärastes ja stressitingimustes kooskõlas kehtivate reeglitega, kas (eurofondide direktiivi kohaste) õigusnõuete või fondispetsiifiliste piirangutega, mida on selgitatud prospektis või fonditingimustes;
- b) tagama, et fondi jaoks kasutatav mudel on vastavuses fondi eesmärkide ja investeerimispõhimõtete ning fonditingimustega ja jääb vastavusse ka edaspidi;
- c) kajastama, et fondi juhitakse kõigi, st nii osakud tagasi võtvate kui ka fondi jätvate investorite huvides;

- d) olema vastavuses fondi kehtivate kohustustega säilitada fondi dokumentides ettenähtud riskiprofiil;
- e) sisalduma likviidsuse stressitestimise põhimõtetes;
- f) vajadusel võtma arvesse võimalikku negatiivset mõju teistele investoritele või turu üldisele terviklikkusele.

48. Valitsejad peaksid pöörama erilist tähelepanu väikse tõenäosuse ja suure mõjuga stsenaariumidele, sh võimalikele raskustele seoses vähemlikviidsete varade usaldusväärse hinnastamisega turustressi ajal.

V.1.12 Fondi kohustiste stressitestimine, et teha kindlaks mõju fondi likviidsusele

49. Likviidsuse stressitestimine peaks hõlmama fondi kohustistega seotud stsenaariume, sh nii tagasivõtmisi kui ka muid fondi bilansi passivast lähtuvaid likviidsusriski võimalikke allikaid.

50. Likviidsuse stressitestimine peaks hõlmama investorite liigi ja kontsentratsiooniga seotud riskitegureid vastavalt fondi laadile, ulatusele ja keerukusele.

51. Investeerimisfondide kõige tavalisem ja enamasti kõige olulisem likviidsusriski allikas on tagasivõtmistaotlused. Lisaks erinevad sõltuvalt fondist selle bilansis olevad eri liiki kohustised ja nende võimalik mõju fondi likviidsusele. Kohustistega seotud riski juhtimisel võib arvesse võtta ka erikorda või a-LMT-meetmeid.

52. Tagasivõtmiste prognoosimiseks tavapärastel tingimustel võiksid valitsejad jälgida ajaloolisi väljavoole (keskmisi ja muutusi ajas), sarnaste fondide keskmisi tagasivõtmisi ja teavet mis tahes müügivõrgust. „Tavapäraste“ tingimuste õiglaseks kajastamiseks peaksid valitsejad kasutama piisava pikkusega aegridu.

53. Stressitingimuste jaoks on näidisstsenaariumideks ajaloolised suundumused, ajaloolised sündmused, sarnaste fondide kaasaegsed suundumused, hüpoteetilised/sündmusepõhised stsenaariumid ja vastupidine stressitestimine.

54. Sõltuvalt iga investori liigi tagasivõtmistega seotud üksikasjalike ajalooliste andmete kättesaadavusest ja muust fondispetsiifiliste väljamaksete teabest võiksid valitsejad simuleerida ka eri liiki investorite tagasivõtmistaotlusi.

55. Valitseja peaks arvesse võtma seda, kui suures ulatuses saab likviidsuse stressitestimise mudeli stsenaariumidesse kaasata lisateguritest, nt investorite käitumisest tulenevaid muutujaid, või kui suures ulatuses neid peaks kaasama. Üksikasjalikkuse, analüüsi sügavuse ja andmete kasutamise otsus peab põhinema vajadusel ja proportsionaalsusel. Valitsejad peaksid mõistma fondi investoribaasiga seotud võimalikke riske ja suutma näidata, et sellised riskid on fondi igapäevases likviidsusriski juhtimises olulised tegurid.

56. Allpool tabelis on näited investorite käitumisega seotud teguritest, mida võib likviidsuse stressitestimise mudelis kasutada.

Tegur	Võimaliku likviidsusriski näited	Näited võimalikust kasutamisest stressitestimises
Investori kategooria	Tagasivõtmise risk võib sõltuvalt investori liigist erineda. Näiteks võib tagasivõtmise tõenäosust stressitingimustes liigitada selle alusel, kas investorid on varahaldurid, pensioniskeemid, jaeinvestorid või teised eurofondid või AIFid.	Sõltuvalt valitseja teadmistest ja kogemustest oma klientide kohta võib likviidsuse stressitestimise mudeliga simuleerida näiteks seda, et fondifondidega kaasneb suurem tagasivõtmise risk kui muud liiki investoritega, ning simuleerida nende esimesena fondist väljumist.
Investorite kontsentratsioon	Üks või mitu investorit võivad omada oluliselt suuremat osa fondist kui teised, mis tekitab spetsiifilise investori(te) väljumisest tuleneva riski fondi likviidsusele.	Valitseja võib modelleerida ühe või mitme suurema investori üheaegset väljumist fondist teatud ajavahemiku jooksul ¹¹ .
Investori asukoht	Eri piirkondades või riikides asuvate investoritega võib kaasneda spetsiifiline tagasivõtmise risk nende asukohaga seotud poliitiliste, majanduslike või muude idiosünkraatiliste tegurite tõttu. Näiteks võivad teistsuguse rahanduspoliitikaga piirkondades asuvate investoritega kaasneda spetsiifilised tagasivõtmise riskid valuutakursside ja/või intressimäärade muutuste ajal. Ka poliitilised ja/või majandusriskid võivad sundida teiste piirkondade või riikide investoreid osakuid tagasi võtma.	Valitseja võib simuleerida olulise hulga konkreetsetes riigis asuvate investorite teatud ajavahemikus esimesena fondist väljumist.
Investori strateegia	Kuigi paljude investorite strateegiad on pikaajalised ja neid on keeruline analüüsida, järgivad mõned investorid	Valitseja võiks simuleerida turu tavapäraseid ja stressitingimustes

¹¹ Testi kasulikkus võib olla piiratud, kui fondil on ainult üks institutsionaalne investor, kes teeb osakute märkimisel ja tagasivõtmisel valitsejaga koostööd.

	<p>standardseid või eelnevalt kindlaks määratud strateegiaid, millega võib muutuvates turutingimustes kaasned spetsiifiline tagasivõtmise risk. Näiteks on mõne fondi selge eesmärk saavutada teatud riskitase, mida mõõdetakse volatiilsusega; neid võib ära tunda fondi nime ja avaldatud investeerimiseesmärkide järgi. Sellised fondid püüavad volatiilsetel aegadel tihti riske vähendada ja see võib sellistel perioodidel kaasa tuua teatud varaklassides suurema tagasivõtmise riski. Kui investoriteks on standardsete või eelnevalt kindlaks määratud strateegiatega fondid, peaks valitseja pöörama kohast tähelepanu sellistest fondidest lähtuvale likviidsusriskile turu tavapärastes ja stressitingimustes.</p>	<p>tagasivõtmise samalaadseid strateegiaid järgivatelt investoritelt.</p>
--	--	---

V.1.13 Muud liiki kohustiste likviidsuse stressitestimine

57. Valitseja peaks vajadusel kaasama oma tavapärastes ja stressitingimustes likviidsuse stressitestimisse muud liiki kohustisi. Likviidsuse stressitestimine peaks hõlmama kõiki fondi bilansi asjakohaseid passivakirjeid, sh lisaks tagasivõtmistele ka muid kirjeid.

58. Neto tagasivõtmised ei tarvitse olla ainuke fondi bilansi passivast lähtuv asjaomane likviidsusrisk, mida peaks likviidsuse stressitestimises hõlmama. Mõnel juhul tuleks likviidsuse stressitestimises kindlaks määrata asjaolud, mille korral likviidsusriski ei saa maandada, nt lisatagatise nõuete suurus, mida fond ei ole suuteline rahastama. Seda tuleks adekvaatselt arvestada hädaolukorra lahendamise kavades, mis peaksid aitama sellises olukorras likviidsusriski maandada.

59. Allpool tabelis on näited teguritest, mis võivad likviidsusriski mõjutada.

Kohustise liik	Näited teguritest, mis võivad likviidsusriski mõjutada	Võimalikud sündmused, mida simuleerida
Tuletisinstrumendid	Alusvara väärtuse muutus võib tingida tuletisinstrumendi lisatagatise nõude, mis mõjutab fondi vaba likviidsust.	Tuletisinstrumendi alusvara väärtuse muutuse (millest tuleneb oodatust suurema lisatagatise nõue) simulatsioon

Märgitud kapital	Kinnisvarasse investeerivatelt fondidelt nõutakse tihti kapitali märkimist investeringu teenindamiseks, nt hooldus- või renoveerimiskuludeks.	Kinnisvarainvesteeringu uued/suuremad kapitalikulud põhjustava ootamatu sündmuse simulatsioon
Väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingud / tõhus portfelli juhtimine	Vara välja laenavad fondid on avatud laenuvõtja võimalikust maksejõuetusest tulenevale vastaspoole riskile ja seonduvale likviidsusriskile. Kuigi vastaspoole riski saab maandada tagatisega, ei kõrvaldata likviidsusriski (arvestades tagatisvara likviidsust).	Väärtpaberite laenutehingu vastaspoole maksejõuetuse simulatsioon; rahalise tagatise reinvesteeringu riski simulatsioon
Intressi- /krediidimaksud	Fondid, mis kasutavad oma investeerimisstrateegias finantsvõimendust, on avatud sellistest teguritest, nt intressimäära tundlikkusest lähtuvale likviidsusriskile.	Fondi maksekohustustele kõrgemate intressimäärade avalduva mõju simulatsioon

V.1.14 Vähemlikviidsetesse varadesse investeerivad fondid

60. Likviidsuse stressitestimises tuleks kajastada vähemlikviidsetest varadest tulenevaid riske ja kohustistega seotud riske.

61. Paljudel vähemlikviidsetesse varadesse investeerinud fondidel on võrreldes likviidsematesse varadesse investeerivate fondidega spetsiifilised riskid, mis lähtuvad nii varadest kui ka kohustistest. Näiteks on paljudel kinnisvarasse investeerivatel AIFidel lühemad kauplemis- ja etteteatamisajad, mis vähendavad tagasivõtmistest tulenevat kohustiste riski. Siiski on sellised fondid lisaks avatud spetsiifilisele kohustistega seotud riskile, mis lähtub kinnisvara teenindamisest ja hooldusest (sh raskesti simuleeritavad riskid nagu õigusriskid).

62. Peale selle on vähemlikviidsetesse varadesse investeerivad fondid olemuslikult vähem paindlikud parandamiseks turu stressitingimuste ajal üldist likviidsust piiratud allahindlusega vara müügiga. Seetõttu võivad vähemlikviidsete varade valitsejate likviidsuse stressitestide tulemustel olla mõned iseloomulikud omadused.

63. Vähemlikviidsete varade seisukohalt on olulised väiksema tõenäosuse, kuid suure mõjuga stsenaariumid, sh võimalikud raskused seoses vähemlikviidsete varade usaldusväärse hinnastamisega turustressi ajal. Sellised varad võivad olla eriti haavatavad likviidsuse puudumisele turustressi olukorras, mis mõjutab

realiseerimiseks kuluvat aega, likvideerimiskulusid, samuti seda, kas vara on üldse võimalik realiseerida, kui võtta arvesse investorite parimaid huve. Selles olukorras võib olla eriti kasulik vastupidine stressitestimine, mis aitab välja selgitada stsenaariumid, mis võiksid tekitada fondile märkimisväärse likviidsusriski (st stsenaariumid, millega kaasneb erikord või peatamise rakendamine).

64. Vähemlikviidne varabaas toob isegi rohkem esile seda, kui tähtis on, et valitsejad tagaksid turu stressitingimustes investorite erapooletu kohtlemise. Seetõttu peaks likviidsuse stressitestimine aitama valitsejal luua kõigi investorite jaoks õiglast tulemust taotlev juhtimisraamistik, sest likviidsuse stressitestimine aitab modelleerida vara realiseerimiseks õiglase mudeli.
65. Üks viis, kuidas valitseja saab fondi likviidsust arvesse võtta, on viia juhul, kui on tuvastatud fondi likviidsust negatiivselt mõjutada võiv eelseisev sündmus, kõigepealt läbi erakorraline likviidsuse stressitestimine fondides, mis investeerivad vähemlikviidsetesse varadesse. Seega peaksid valitsejad pöörama erilist tähelepanu likviidsuse stressitestimise sagedusele fondides, mis investeerivad vähemlikviidsetesse varadesse.
66. Fondifondid, mis omandavad oma sihtfondide kaudu kaudset positsiooni vähemlikviidsetes varades, peaksid pöörama kohast tähelepanu vähemlikviidsete varadega seotud kaalutlustele. Selle põhjuseks on asjaolu, et nende sihtfondide alusvara positsioon võib viia sihtinvesteeringuvahendi peatamise või muude meetmeteni. Kuna see võib fondifondi mõjutada, peaks selle likviidsuse stressitestimise mudel seda riski arvesse võtma.

V.1.15 Varade ja kohustiste kombineeritud likviidsuse stressitestimine

67. **Kui valitseja on viinud eraldi läbi fondi bilansi varade ja kohustiste stressitestid, peaks ta likviidsuse stressitestimise tulemusi sobival viisil kombineerima, et teha kindlaks kogumõju fondi likviidsusele.**
68. Varade ja kohustiste kombineeritud likviidsuse stressitestimine aitab hinnata, mis fondidel on teatud hetkel kõige suurem likviidsusrisk, arvestades likviidsusriski nii varade kui ka kohustiste poolel. See võib mängida olulist rolli valitseja hädaolukorra lahendamise kavandamisel, nt ühe või mitme fondi realiseerunud likviidsusriski mõju kavandamisel ettevõtte tasemel.¹²
69. Valitsejad peaksid likviidsuse stressitestimises kasutama riskihinnanguid, sest need annavad parema ülevaate kõigi valitsetavate fondide likviidsusest, sh hädaolukorra lahendamise kavandamisel ja operatiivsel likviidsuskriisiks valmistumisel.
70. Varade ja kohustiste kombineeritud likviidsuse stressitestimise väljund võib olla võrreldav näitaja või hinnang, mis võib põhineda näiteks tagasivõtmise kattekordajal.

¹² ESRB/2017/6 lk 31

Valitseja valitud lähenemisviisi tuleks likviidsuse stressitestimise põhimõtetes selgitada ja dokumenteerida, eriti kui see ei nõua portfellis oleva vara realiseerimise aja ja/või kulu hindamist, nagu on kirjeldatud punktis 42. Kui sellise näitaja alusel saab võrrelda ühte valitseja hallatavat fondi teisega, võib see olla tähendusrikas riskinäitaja kõrgema juhtkonna jaoks.¹³

71. Kui fondi hinnangud/näitajad teatud ajavahemikus oluliselt muutuvad, võib varade ja kohustiste kombineeritud likviidsuse stressitestimine aidata luua hoiatussüsteemi, et hinnata, kas fondi likviidsuse tagamiseks on vaja võtta meetmeid.

V.1.16 Fondide likviidsuse stressitestimise liitmine

- 72. Valitseja peaks valitsetavate fondide likviidsuse stressitestimise liitma, kui ta hindab, kas selline tegevus on neile fondidele kohane.**

73. Fondide likviidsuse stressitestimise liitmine tähendab sama likviidsuse stressitesti kasutamist rohkem kui ühel sarnase strateegia või riskipositsiooniga fondil. See võib aidata hinnata, kuidas vähemlikviidne turg suudab katta vara müüki, kui see toimub valitseja hallatavates fondides üheaegselt. See võib olla eriti asjakohane juhul, kui valitseja hallatavad fondid omavad teatud turul olulisel hulgal vara. Likviidsuse stressitestimise liitmine võimaldab valitsejal teha paremini kindlaks iga väärtpaberi likvideerimiskulu või realiseerimiseks kuluvat aega, võttes arvesse kauplemismahtu, turu stressitingimusi ja vastaspoole riski.

V.2 Depositooriumidele kohaldatavad suunised

- 74. Depositoorium peaks kehtestama asjakohased kontrollimenetlused kontrollimaks, kas fondi valitseja on loonud likviidsuse stressitestimise programmi dokumenteeritud menetlused.**

75. Kontrollimine ei tähenda, et depositoorium peaks hindama likviidsuse stressitestimise adekvaatsust. Üks võimalus likviidsuse stressitestimise olemasolu ja kohaldamise kontrollimiseks on näiteks veenduda, kas eurofondi või AIFi riskijuhtimise põhimõtetes on sätestatud nõue, et valitseja peab fondis läbi viima likviidsuse stressitestimise.

76. Nii eurofondide direktiivis kui ka alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiivis on nõue, et depositooriumid peavad rakendama menetlusi, et kontrollida, kas fond tegutseb nende direktiivide nõuete kohaselt.¹⁴

77. Kui depositoorium ei ole kindel, kas likviidsuse stressitestimist rakendatakse, tuleb võtta meetmeid samal viisil, kui mis tahes muu valitsejapoolse võimaliku reeglite rikkumise tõendi korral. Sõltuvalt riiklikust korrast võidakse depositooriumilt nõuda

¹³ Lisateave on järgmistes dokumentides: [Juhend varahaldusettevõtjates stressitestimise kasutamiseks riskijuhtimise osana](#), AMF, lk 18 ja [Likviidsuse stressitestimine Saksamaa varahaldusettevõtjates](#), BaFin, lk 29–31.

¹⁴ Eurofondidega seoses komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2016/438 artikli 3 lõike 2 alusel. Alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiiviga seoses komisjoni delegeeritud määruse (EL) 231/2013 artikli 95 alusel

asjaomase riikliku pädeva asutuse teavitamist valitsejapoolsest kehtivate eeskirjade rikkumisest (või nõuda teavitamist valitsejalt).

78. Depositoorium ei pea valitseja tehtud likviidsuse stressitestimist kordama või vaidlustama.

V.3 Koostöö riiklike pädevate asutustega

79. Riiklikud pädevad asutused võivad oma äranägemisel nõuda, et valitseja teavitaks neid likviidsuse stressitestimisest, et tõendada, et fond tõenäoliselt järgib kehtivaid eeskirju, sh seoses fondi suutlikkusega täita tagasivõtmistaotlusi tavapärastes ja stressitingimustes.

80. Lisaks peaksid valitsejad teavitama pädevat asutust olulistest riskidest ja nende leevendamiseks võetud meetmetest.

81. Pädevad asutused võivad oma äranägemisel nõuda valitsejatelt, et nad esitaksid ka muu likviidsuse stressitestimisega seotud teabe, sh likviidsuse stressitesti mudelid ja nende tulemused. Seda võib teha eelkõige siis, kui turul on oluliste tagasivõtmiste periood.